

คำวินิจฉัยคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๒๕

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๕

นายเปรม มาลากุล ณ อยุธยา กับพวกรวม ๔๖ คน ผู้ร้อง

ระหว่าง

นายแคล้ว นรปติ

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง การสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเรื่องนี้เสร็จแล้ว จึงวินิจฉัย
ดังต่อไปนี้

เรื่องนี้ นายเปรม มาลากุล ณ อยุธยา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดอุดรธานี นายมีชัย พันธุวร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด
กำแพงเพชร กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีรายชื่อตามบัญชีท้ายคำ
วินิจฉัยนี้อีกจำนวน ๔๔ คน ได้เข้าชั่งร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร
ตามคำร้องลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๒๕ ว่า พนักงานอัยการประจำ
ศาลแขวงขอนแก่นได้ยื่นฟ้องนายแคล้ว นรปติ ในข้อหาว่า นายแคล้ว
นรปติ ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น
เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ จังหวัดขอนแก่นได้ประกาศผลการเลือกตั้ง
เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ นายแคล้ว นรปติ ไม่ได้ยื่นรายการค่าใช้จ่าย
ทำให้ถูกต้องตามความเป็นจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นภายใน
กำหนด ๓ เดือนตามกฎหมาย ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๓๔, ๔๗ และขอให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนาย
 แคล้ว นรปติ ด้วย ศาลแขวงขอนแก่น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา
 พิพากษาให้ปรับนายแคล้ว นรปติ ๑,๐๐๐ บาท จำคุก ๑ เดือน แต่ให้
 ยกโทษจำคุก และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายแคล้ว นรปติ มี
 กำหนด ๕ ปี ศาลแขวงขอนแก่นได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕
 สิงหาคม ๒๕๒๕ นายแคล้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร จังหวัดขอนแก่น ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม
 ๒๕๒๕ ผู้ร้องเห็นว่าสมาชิกภาพของนายแคล้ว นรปติ ได้สิ้นสุดลงตาม
 รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๐๓ จึงขอให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้อง
 ไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย

ประกาศ
 ราชฎร ๑
 ๒๐ พก
 ยกโทษ
 จำเลยอยู่
 นอกแก้
 ผู้ถูกร้อง
 เมื่อวันที่
 ต่อไป

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้ส่งคำร้องดังกล่าวมายังคณะตุลาการ
 รัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำร้องของผู้ร้องชอบที่
 จะได้รับการพิจารณาต่อไป จึงได้ส่งสำเนาคำร้องไปยังนายแคล้ว นรปติ
 ผู้ถูกร้อง โดยกำหนดให้ยื่นคำชี้แจงภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับสำเนา
 คำร้องตามพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
 พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑

ในสม
 วันที่
 รัฐสม
 เพราะ
 อัจ
 ๒๕๒๕

นายแคล้ว นรปติ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงว่า สมาชิกภาพของ
 ผู้ถูกร้อง มิได้สิ้นสุดลงตามที่ผู้ร้องกล่าวหา ข้อเท็จจริงมีว่า พนักงาน
 อัยการประจำศาลแขวงขอนแก่นได้ฟ้องผู้ถูกร้องต่อศาลแขวงขอนแก่น
 ในข้อหาว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องตามความเป็นจริง
 ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นภายในกำหนด ๓ เดือนหลังจากวัน

การ
 การ
 การ
 การ

ตุลาคม ๒๕๒๕

เลือกตั้งของนาย
รัตน์และศาลฎีกา
เดือน แต่ให้
แล้ว นรปติ มี
ฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕
สมาชิกสภาผู้แทน
๒๗ กรกฎาคม
ได้สิ้นสุดลงตาม
ราษฎรส่งคำร้อง

ยังคณะตุลาการ
ของผู้ร้องขอบที่
นายแล้ว นรปติ
วันได้รับสำเนา
การรัฐธรรมนูญ

สมาชิกภาพของ
ว่า พนักงาน
แขวงขอนแก่น
มความเป็นจริง
อนหลังจากวัน

ประกาศผลการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๔ ศาลแขวงขอนแก่นพิพากษาเมื่อวันที่
๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ให้ปรับ ๑,๐๐๐ บาท จำคุก ๑ เดือน แต่ให้
ยกโทษจำคุกและให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนด ๕ ปี
จำเลยอุทธรณ์และฎีกา ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืน ศาลแขวง
ขอนแก่นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ หลังจาก
ที่ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น
เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ แล้ว

ผู้ถูกร้องอ้างว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องมิได้สิ้นสุดลงด้วยเหตุผล
ดังต่อไปนี้

เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ถูกร้องได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ ต่อ
เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้เพิกถอน
การสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง อ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่มีสิทธิสมัครรับเลือก
ตั้งเพราะอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องต่อ
ศาลจังหวัดขอนแก่น และศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำสั่งว่า ผู้ถูกร้องมีสิทธิ
สมัครรับเลือกตั้ง คำสั่งของศาลถือว่าสิ้นสุด จึงฟังยุติได้ว่าในวันที่
ผู้ถูกร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องมีสิทธิสมบูรณ์ทุกประการไม่อยู่
ในข่ายต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๘๓, ๘๖ หรือ ๑๐๓

การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำวิธีการนับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒ มาใช้กับการนับเวลาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ ฉะนั้น จะเริ่มนับเวลาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจากวันที่มีคำพิพากษาของศาลไม่ว่าจะเป็นศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกามีได้ ทั้งคำพิพากษาของศาลก็ได้ กำหนดให้เริ่มนับเวลาการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่เมื่อใด จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยหรือสันนิษฐานให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกร้อง คือตีความว่าให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒ อันเป็นวันครบกำหนด ๓ เดือนที่ไม่ได้ยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และครบกำหนด ๕ ปีแล้วในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๓

สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิทางแพ่งที่บุคคลธรรมดาจะพึงมีเช่นเดียวกับสิทธิในการสมรส การรับรองบุตร ซึ่งการเพิกถอนการสมรส การเพิกถอนการรับรองบุตร ย่อมมีผลนับตั้งแต่วันที่ทำการสมรสหรือวันที่มีการรับรองบุตร ดังนั้นอาศัยการปรับบทกฎหมายตามนัยมาตรา ๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงต้องถือว่าการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีผลนับตั้งแต่วันที่กระทำความผิดคือวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒

ผู้ถูกร้องอ้างต่อไปว่า ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๐๓ (๕) ซึ่งโยงไปใช้มาตรา ๕๖ (๓) และมาตรา ๕๓ (๕) ได้บัญญัติว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา จึงเห็นได้ชัดว่า การถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีอยู่ในวันเลือกตั้ง ถ้าถูกเพิกถอนก่อนและการเพิกถอนสิ้นสุดลงก่อนวันเลือกตั้ง หรือถูก

เพิกถอนห
สมัครรับเ
๒๕๒๕ ภ
อยู่ก่อนแ
และได้รับ
สมาชิกส
ของผู้ถูกร
อ
ยกเลิกบ
การเลือก
๖ และ
การประช
จ
ของยังคง
ใน
อันแก่น
กลางว่า
ในเดือน
โทษก
การบ
การกา
ต้อง

ตุลาคม ๒๕๒๕

เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๑๗๗ ราชกิจจานุเบกษา

๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๕

กฎหมายอาญา
จะเริ่ม
ไม่ว่าจะเป็น
ศาลก็ได้
จึงต้องยก
รอง คัดความ
อันเป็นวัน
เลือกตั้ง และ
เช่นเดียวกับ
การ
หรือวันที่
แห่ง
สิทธิ์เลือกตั้ง
(๕) ซึ่ง
สมาชิกภาพ
มิให้ใช้สิทธิ
โดยคำพิพากษา
ในวันเลือกตั้ง
หรือถูก

เปิดตอนหลังวันเลือกตั้ง ย่อมไม่ต้องด้วยกรณีดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงมีสิทธิ
สมัครรับเลือกตั้ง คำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งอ่านเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม
๒๕๒๕ ภายหลังจากเลือกตั้งก็ไม่ย้อนกลับไปทำลายการเลือกตั้งที่สมบูรณ์
อยู่ก่อนแล้วของผู้ถูกร้อง และไม่มีกฎหมายใดระบุว่าเมื่อสมัครรับเลือกตั้ง
และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ขาดคุณสมบัติเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำพิพากษาศาลฎีกาไม่ได้เพิกถอนสมาชิกภาพ
ของผู้ถูกร้อง

อนึ่ง ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติให้
ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๒, ๓๓, ๓๔,
๓๖ และ ๔๗ และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้บรรจุลงในระเบียบวาระ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

จึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของผู้ถูก
ร้องยังคงมีอยู่ถึงปัจจุบัน

ในวันพิจารณาครั้งแรกผู้ร้องแถลงขออ้างคำพิพากษาของศาลแขวง
ขอนแก่น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในคดีที่ผู้ถูกร้องถูกฟ้อง และผู้ถูกร้อง
แถลงว่า คดีที่ถูกฟ้องเกิดเหตุตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๒๒ แต่เพิ่งฟ้อง
เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๒๖ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ได้รับประโยชน์จากกฎหมาย
นิรโทษกรรม และแถลงขอสืบพยานบุคคล ๒ ปาก คือ นายสุวิทย์
แก้วบรรบุตร ทนายความของผู้ถูกร้อง และนายโอภาส พลศิลป์ กรรมการ
การปกครองของสภาผู้แทนราษฎรว่า จังหวัดขอนแก่นทำคดีฟ้อง
ผู้ถูกร้องล่าช้า ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติล้าง

มลทินโทษ ซึ่งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ถูกร้อง
ขอสืบพยานตามที่แถลงนั้นไม่เกี่ยวกับประเด็นและไม่มีความจำเป็นแก่
การพิจารณา จึงสั่งตีสืบพยานบุคคลดังกล่าว

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ขอสำนวนคดีอาญาของศาลแขวง
ขอนแก่น คดีหมายเลขแดงที่ ๓๑๗๖/๒๕๒๘ ระหว่างพนักงานอัยการ
ประจำศาลแขวงขอนแก่น โจทก์ นายแคล้ว นรปติ จำเลย เรื่อง ความผิด
ต่อพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสำนวน
ของศาลจังหวัดขอนแก่น คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗๔/๒๕๒๘ ระหว่าง
นายแคล้ว นรปติ ผู้ร้อง ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ผู้คัดค้าน
เรื่อง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากกระทรวง
ยุติธรรมมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องของผู้ร้อง คำชี้แจง
ของผู้ถูกร้อง คำพิพากษาและคำสั่งของศาลในคดีดังกล่าวแล้ว เห็นว่า
เรื่องนี้มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของนายแคล้ว นรปติ
ผู้ถูกร้อง ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น
ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๘ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ หรือไม่

ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้มีว่า เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๖ พนักงาน
อัยการประจำศาลแขวงขอนแก่นได้ฟ้องผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องได้สมัคร
รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ทางจังหวัด
ได้ประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ แต่จำเลยมิได้

ยื่นรายการ
ผู้ว่าราชการ
วันครบกำหนด

ราษฎร พ.ร
เลือกตั้งขอ

พฤศจิกายน
ตั้งสมาชิก
๑ เดือน

กฎหมายอ
ให้ยกโทษ
ผู้ถูกร้องมีกำ

ขอนแก่นไ

ของบุคคล

เท็จจริงว่า

สุดวิสัย ศ

ศาลอุทธร

ผู้ถูกร้องได้

ขอนแก่น

ผู้ว่าราชการ

รับเลือกตั้ง

ร้อง และ

ยื่นรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ถูกต้องตามความเป็นจริงต่อ
 ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นภายในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒ อันเป็น
 วันครบกำหนดสามเดือนตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๔ ขอให้ลงโทษและสั่งเพิกถอนสิทธิ
 เลือกตั้งของผู้ถูกร้อง ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษาเมื่อวันที่ ๒๐
 พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือก
 ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๔, ๔๓ ให้จำคุก
 ๑ เดือน และปรับ ๑,๕๐๐ บาท ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวล
 กฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๒๐ วัน และปรับ ๑,๐๐๐ บาท
 ให้ยกโทษจำคุก คงปรับสถานเดียว กับให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้
 ถูกร้องมีกำหนดห้าปี ผู้ถูกร้องอุทธรณ์ ในปัญหาข้อกฎหมายว่า ศาลแขวง
 ขอนแก่นไม่มีอำนาจพิจารณาคดีเพราะเป็นคดีเกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง
 ของบุคคลชั้นมูลฐาน และฟ้องเคลือบคลุม กับอุทธรณ์ในปัญหาข้อ
 เท็จจริงว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายเกินกำหนด เพราะบวชหนักเกินเหตุ
 สุทธิวิสัย ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโดยศาลแขวงขอนแก่น อ่านคำพิพากษา
 ศาลอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๕
 ผู้ถูกร้องได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด
 ขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ ๑ ต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕
 ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้แจ้งแก่ผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่มีสิทธิสมัคร
 รับเลือกตั้ง เนื่องจากศาลแขวงขอนแก่นได้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร
 ้อง และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ถูก

ตุลาคม ๒๕๒๕
 ผู้ถูกร้อง
 ขอนแก่น
 ศาลแขวง
 พนักงานอัยการ
 ร้อง ความผิด
 และสำนวน
 ระหว่าง
 ผู้คัดค้าน
 จากกระทรวง
 คำชี้แจง
 แล้ว เห็นว่า
 แล้ว นรปติ
 ขอนแก่น
 รัฐธรรมนูญ
 หรือไม่
 พนักงาน
 ร้องได้สมัคร
 ทางจังหวัด
 แต่จำเลยมิได้

ร้องฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลแขวงขอนแก่น สั่งรับฎีกา เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเรื่องอำนาจศาลและเรื่องฟ้องเคลือบคลุม ส่วน ปัญหาที่ว่าผู้ถูกร้องมีเจตนากระทำความผิดหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงต้อง ห้ามฎีกา ไม่รับผู้ถูกร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลฎีกา ศาลฎีกาสั่งยกคำร้อง เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นแจ้งการไม่รับสมัครรับเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้อง ทราบแล้ว ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดขอนแก่นขอให้สั่งให้รับ สมัคร ศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๒๕ ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๘๖ (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๘๓ (๕) ที่บัญญัติห้ามมิให้บุคคลผู้อยู่ในระหว่าง ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษาของศาลใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง นั้น หมายความว่า เมื่อมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุด ให้เพิกถอนสิทธิ เลือกตั้งแล้ว คดีของผู้ถูกร้องยังไม่ถึงที่สุด เพราะผู้ถูกร้องได้ยื่นฎีกาไว้ จึงให้ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด ขอนแก่น ต่อมาวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ศาลแขวงขอนแก่นได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกา แต่ผู้ถูกร้องไม่ไปฟังคำพิพากษา ศาลแขวง ขอนแก่นจึงเลื่อนการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาไปในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ในเขต เลือกตั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ ศาลแขวงขอนแก่นก็ได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งพิพากษา ยืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

รัฐธรรมนูญ
รัฐธรรมนูญ
บัญญัติ
(๕) มีส
หรือ (๔
เป็นบุคคล
ผู้สมัคร
หรือ (๔
ในวัน
ในระห

แห่งรา
นั้น จะ
สภาผู้
สิทธิใ

ผู้ถูกร
สามแ
ห้าปี
ศาลไม่

เรื่องนผู้ร้อง ร้องว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตาม
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓
 บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ฯลฯ
 (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ (๑) (๒) (๓) (๖)
 หรือ (๗) ฯลฯ” มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้
 เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ ฯลฯ (๓) เป็นบุคคล
 ผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๓ (๑) (๒) (๓)
 หรือ (๕) ฯลฯ” และมาตรา ๕๓ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้
 ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ ฯลฯ (๕) อยู่
 ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา”

ในการวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕) หรือไม่
 นั้น จะต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่า ในวันที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น นั้น ผู้ถูกร้องอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอน
 สิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษาหรือไม่

ในปัญหาดังกล่าว ผู้ถูกร้องอ้างว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
 ผู้ถูกร้องต้องนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒ อันเป็นวันครบกำหนด
 สามเดือนที่โดยนบญชค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งครบกำหนด
 ห้าปีในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๗ มิใช่ นับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาของ
 ศาลไม่ว่าจะเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา

ม ๒๕๒๕
 สรรพสิทธิ
 คุม ส่วน
 ที่จริงต้อง
 ษยคำร้อง
 ผู้ถูกร้อง
 ที่ส่งให้รับ
 ๒๕๒๕
 ๕๖
 ในระหว่าง
 ับเลือกตั้ง
 กถอนสิทธิ
 ษาไว้
 ๕ จังหวัด
 อกแก่นได้
 ศาลแขวง
 สิงหาคม
 ว่า ผู้ถูก
 น ในเขต
 สิงหาคม
 พพิพากษา

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาปัญหาแล้ว เห็นว่า ศาลแขวง
 ขอนแก่นได้พิพากษาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ว่าผู้ถูกร้องมีความ
 ผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒
 มาตรา ๓๔ ให้ลงโทษตามมาตรา ๘๗ เมื่อลดโทษและยกโทษจำคุกแล้ว
 คงปรับ ๑,๐๐๐ บาท กับให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่กำหนด
 ห้าปี โดยมีได้พิพากษาว่าให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวตั้งแต่วันที่
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ บัญญัติว่า
 “คำพิพากษาหรือคำสั่งมีผลตั้งแต่วันที่ได้อ่านในศาลโดยเปิดเผยเป็นต้น
 ไป” ฉะนั้น คำพิพากษาในคดีที่ผู้ถูกร้องถูกฟ้อง จึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๐
 พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลแขวงขอนแก่นได้อ่านโดยเปิดเผย
 ให้ข้อความในคดีนั้นฟัง และคำพิพากษาที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
 ผู้ถูกร้องก็เป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาในคดีดังกล่าว จึงมีผลตั้งแต่วันนั้น
 เป็นต้นไปด้วย หรือแม้การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นการเพิกถอนสิทธิ
 ในทางแพ่ง ซึ่งถือว่าเป็นคำพิพากษาในทางแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ ก็บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติ
 แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการอุทธรณ์ฎีกาและการพิจารณาใหม่
 คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ให้ถือว่าผูกพันคู่ความในกระบวนการของ
 ศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง นับตั้งแต่วันที่ได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง จนถึง
 วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขกลับหรือดลเสีย
 ถ้าหากมี ฯลฯ” ดังนั้น คำพิพากษาที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง
 ก็ย่อมมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ อันเป็นวันที่ศาลแขวง

ขอนแก่น
 เลิกตั้ง
 ครบกำหนด
 กฎหมาย
 แห่งเช่น
 และเพิก
 ครอบงำ
 สมรส
 การสม
 คำพิพาก
 กฎหมาย
 ึ่งอ้าง
 ครอบงำ
 ึ่งว่าเม
 ึ่งเลือกตั้ง
 ึ่งขอนแก่น
 ึ่งว่า
 ึ่งประก
 ึ่ง ๑
 ึ่งศาล

ขอนแก่นวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๕๓ (๕) ที่บัญญัติว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” นั้น หมายความว่า ต้องเป็นคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุดแล้ว เมื่อคดีที่พนักงานอัยการฟ้องผู้ถูกร้องยังไม่ถึงที่สุด เพราะผู้ถูกร้องได้ยื่นฎีกาแล้ว ผู้ถูกร้องจึงยังไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่ามาตรา ๕๓ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ บัญญัติเพียงว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” มิได้บัญญัติว่า ต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุด แตกต่างไปจากมาตรา ๘๗ (๑๐) และมาตรา ๑๐๓ (๑๑) ซึ่งบัญญัติว่า “ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” แสดงว่า มาตรา ๕๓ (๕) ไม่ประสงค์จะต้องให้เป็นคำพิพากษาถึงที่สุด เพราะมีฉันทกจะบัญญัติให้ชัดเจนว่า เป็นคำพิพากษาถึงที่สุดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ (๑๐) และมาตรา ๑๐๓ (๑๑) ดังกล่าว ดังนั้น ข้อความที่ว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” ตามมาตรา ๕๓ (๕) จึงมีความหมายว่า เป็นคำพิพากษาของศาลใดก็ได้ที่มีคำพิพากษาเช่นนั้น เมื่อคดีที่พนักงานอัยการฟ้องผู้ถูกร้อง ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นศาลแรก และคำพิพากษาของศาลมีผลตั้งแต่วันที่อ่านในศาล โดยเปิดเผยหรือวันที่ได้พิพากษาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความแพ้
สิทธิเลือ
ตั้งแต่
ไป
ห้าปี
ขอนแก่น
บุคคลที่
อาณาจักร
มาตรา
๒๕๒๕
ราษฎร
มิให้ใช้
ทำให้เพิ
ต่อมาค
ศาลแข
๒๕๒๕
ออกฎ
ของโจ
ศาลแข
เลือกตั้ง
ดังกล่าว

ตุลาคม ๒๕๒๕

เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๑๑๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๕

พุทธศักราช
เพิกถอนสิทธิ
นคำพิพากษา
ยังไม่ถึงที่สุด
ของห้ามมิให้ใช้
ตรา ๕๓ (๕)
๒๑ บัญญัติ
กษา" มิได้
๘๖ (๑๐)
พิพากษาถึงที่สุด
หรือความผิด
นคำพิพากษา
คำพิพากษาถึง
(๑๑) ดังกล่าว
กตั้งโดยคำ
นคำพิพากษา
นอัยการฟ้อง
ชเลือกตั้งของ
ที่อ่านในศาล
กกฎหมายวิธี
กยวิธีพิจารณา

ความแห่ง มาตรา ๑๕๕ ดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว ฉะนั้น การเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องโดยคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่น จึงมีผล
ตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาคือวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ เป็นต้น
ไป เมื่อศาลแขวงขอนแก่นพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด
ห้าปี ดังนั้น ในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด
ขอนแก่น ของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ถูกร้องจึงเป็น
บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๘๖ (๓) ประกอบด้วย
มาตรา ๕๓ (๕) ส่วนที่ศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน
๒๕๒๕ ให้รับผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร จังหวัดขอนแก่น โดยเห็นว่าผู้ถูกร้องยังไม่เป็นบุคคลต้องห้าม
มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพราะคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่น
ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนดห้าปี ยังไม่ถึงที่สุดนั้น
ต่อมาคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่นในเรื่องนี้ถึงที่สุดแล้ว โดย
ศาลแขวงขอนแก่นได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม
๒๕๒๕ ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในปัญหา
ข้อกฎหมายว่า ศาลแขวงขอนแก่นมีอำนาจพิจารณาพิพากษา และฟ้อง
ของโจทก์ไม่เคลือบคลุม และศาลอุทธรณ์ก็พิพากษายืนตามคำพิพากษา
ศาลแขวงขอนแก่นในปัญหาข้อเท็จจริงที่ให้ลงโทษและเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนดห้าปี ฉะนั้น คำพิพากษานี้ถึงที่สุดในคดี
ดังกล่าวจึงมีผลย้อนไปถึงวันที่ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษา ดังนั้น เมื่อ

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นรับสมัครผู้ถูกร้องตามคำสั่งของศาลจังหวัดขอนแก่น และผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น กรณีของผู้ถูกร้องจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕) คือ ผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๕๓ (๕) กล่าวคือ ในวันที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา ฉะนั้น สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น จึงสิ้นสุดลงตาม มาตรา ๑๐๓ ดังกล่าว

อาณ
มาตร
ภาพ
บัญญัติ
จาก
ว่า
รัฐ

ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าคำพิพากษาศาลฎีกาไม่ได้เพิกถอนสมาชิกภาพของผู้ถูกร้อง และคำพิพากษาศาลฎีกาอ่านภายหลังการเลือกตั้งไม่มีผลย้อนไปทำลายการเลือกตั้งที่สมบูรณ์อยู่แล้วของผู้ถูกร้อง ทั้งไม่มีกฎหมายใดระบุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ขาดคุณสมบัติเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญหาได้วินิจฉัยว่าศาลฎีกาได้เพิกถอนสมาชิกภาพของผู้ถูกร้องไม่ แต่เห็นว่าเมื่อศาลฎีกาพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลแขวงขอนแก่น ผลของคำพิพากษาศาลฎีกาได้ย้อนไปถึงคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่น ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษาเป็นต้นไปตั้งแต่วันที่วินิจฉัยมาแล้ว ฉะนั้น ผู้ถูกร้องจะอ้างว่ากาสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องสมบูรณ์อยู่หาได้ไม่ และในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราช

อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕) ประกอบด้วย มาตรา ๕๖ (๓) และมาตรา ๕๓ (๕) มาตรา ๑๐๓ ก็บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หาใช่ว่าไม่มีกฎหมายใด บัญญัติว่าเมื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วจะขาดคุณสมบัติหรือพ้น จากสมาชิกภาพมิได้ตั้งที่ผู้ถูกร้องอ้างไม่

อาศัยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัย ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕)

อุกฤษ มงคลนาวิน	ประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ
จำรัส เขมะจารุ	ตุลาการรัฐธรรมนูญ
สุจินต์ ทิมสุวรรณ	ตุลาการรัฐธรรมนูญ
บัญญัติ สุขีวะ	ตุลาการรัฐธรรมนูญ
วิกรม เมลาณนท์	ตุลาการรัฐธรรมนูญ
กมล วรรณประภา	ตุลาการรัฐธรรมนูญ
พลโท สมิง ไตลังคะ	ตุลาการรัฐธรรมนูญ

ตุลาคม ๒๕๒๕
ของศาลจังหวัด
สภาผู้แทนราษฎร
ญแห่งราชอาณาจักร
ผู้ถูกร้องมีลักษณะ
มาตรา ๕๓ (๕)
อยู่ในระหว่างถูก
ภาพของผู้ถูกร้อง
จึงสิ้นสุดลงตาม
อนสมาชิกภาพ
เลิกตั้งไม่มีผล
ทั้งไม่มีกฎหมาย
แล้ว ขาดคุณ
ธรรมนูญก็ทำได้
แต่เห็นว่าเมื่อ
กษายืนตามคำ
ได้ยื่นไปถึงคำ
แขวงขอนแก่น
องจะอ้างว่าการ
กรณีทีสมาชิก
ธรรมนูญแห่งราช